

๖. สกยิสุตต^๑

เอวมุเม สุตฺ :- เอกํ สมยํ ภควา ราชกเห วิหริติ เวพฺวเน กลนฺทกนิวาเป. เตน โข ปน สมเยน สกยิสุตฺ ปริพฺพาชกสฺส ปุราณสาโลหิตาย เทวดาย ปญฺหา อุตฺทิกฺกฺจา โหนฺติ “โย เต สกยิ สมโณ วา พุราหุมนโณ วา อิเม ปญฺเห ปุญฺโจ พุยากรโรติ, ตสฺส สนฺติเก พุรหุมาจริยํ จเรยฺยาสี”ติ.

อถ โข สกยิโย ปริพฺพาชโก ตสฺสา เทวดาย สนฺติเก เต ปญฺเห อุกฺกเหตุวา ये เต สมณพุราหุมนฺนา สํฆิโน คณฺิโน คณาจริยา ฉาตา ยสฺสฺสิโน ติตฺถกรรา สาธุสมฺมตา พหุชนสฺส เสยฺยถิทํ : ปุโรโณ กสฺสโป, มกฺขลิติ โคสาโล, อชิโต เกสกมฺพโล, ^๒ปฺกฺุโร กจฺจาโย,^๓ สลฺยโย เพลญฺจปฺุตโต,^๒ นิคฺคฺุโณ นาญฺปฺุตโต,^๔ เต อุปสงฺกมิตฺวา เต ปญฺเห ปุจฺจติ. เต สกยเณ ปริพฺพาชเกณ ปญฺเห ปุญฺจา น สมฺปายนฺติ, อสมฺปายนฺตา โกปญฺจ โทสญฺจ อุปฺปจฺจยญฺจ ปาตุกโรนฺติ. อปีจ สกยิเยว ปริพฺพาชกํ ปญฺิปุจฺจนฺติ.

อถ โข สกยิสุตฺ ปริพฺพาชกสฺส เอตทโหสิ “ये โข เต โภนฺโต สมณพุราหุมนฺนา สํฆิโน คณฺิโน คณาจริยา ฉาตา ยสฺสฺสิโน ติตฺถกรรา สาธุสมฺมตา พหุชนสฺส เสยฺยถิทํ? ปุโรโณ กสฺสโป ฯเปฯ นิคฺคฺุโณ นาญฺปฺุตโต เต มยา ปญฺเห ปุญฺจา น สมฺปายนฺติ อสมฺปายนฺตา โกปญฺจ โทสญฺจ อุปฺปจฺจยญฺจ ปาตุกโรนฺติ; อปีจ มญฺเญเวตฺถ ปญฺิปุจฺจนฺติ. ยนฺนุนฺนาหํ หีนายาวตฺติตฺวา กามे ปริญฺญเชยฺยน”ติ.

อถ โข สกยิสุตฺ ปริพฺพาชกสฺส เอตทโหสิ “อัยปี โข สมโณ โคตโม สํฆิเยว คณฺิ จ คณาจริโย จ ฉาโต ยสฺสฺสิ ติตฺถกรโร สาธุสมฺมโต พหุชนสฺส, ยนฺนุนฺนาหํ สมณฺิ โคตมํ อุปสงฺกมิตฺวา อิเม ปญฺเห ปุจฺจเยยฺยน”ติ.

^๑ จุททกนิกาย สุตตนิบาต พระไตรปิฎกเล่มที่ ๒๕

^{๒-๓} ฉ.ม. ปกฺุโร กจฺจาโย. เอวมุปริปี

^{๓-๒} ฉ.ม. สลฺยโย เพลญฺจปฺุตโต. สี.อิ. เพลญฺจปฺุตโต. เอวมุปริปี

^๔ สี.อิ. นาตฺปฺุตโต. เอวมุปริปี

อด โข สภียสฺส ปริพฺพชกสฺส เอตทโหสิ “เยปี โข เต โภจนโต สมณพฺรหฺมณา
 ชินฺณา วุฑฺฒา มหฺลลกา อทฺธคตา วโยอนุปฺปตฺตา เถรา รตฺตตฺถญฺญ จิรปพฺพชิตา สงฺฆิโน
 คณิโน คณาจริยา ฌาตา ยสฺสฺสฺสโน ดิตฺถกรรา สาธุสมฺมตา พหุชนสฺส. เสยฺยถิทํ : ปุโร
 กสฺสโป ฯเปฯ นิคนฺโถ นาฏปฺตฺโต, เตปี มยา ปฺเณห ปุญฺจา น สมฺปายนฺติ, อสมฺปายนฺตา
 โกปญฺจ โทสญฺจ อปฺปจฺจยญฺจ ปาตฺกโรนฺติ. อปี จ มนฺเณเวตฺถ ปฏฺธิปฺจฺจนฺติ. ที ปน เม
 สมโณ โคตโม อิม ปฺเณห ปุญฺโจ พุยากริสฺสติ, สมโณ ที โคตโม ททโร เจว ชาตฺยา,
 นโว จ ปพฺพชฺชชยา”ติ. อด โข สภียสฺส ปริพฺพชกสฺส เอตทโหสิ “สมโณ โข ททโรติ
 น อญฺญาตพฺโพ น ปริโกตพฺโพ. ททโรปี เจ สมโณ โคตโม โส จ มหิทฺธิโก โหติ
 มหฺนุภาโว, ยนฺนุนาหํ สมณํ โคตมํ อฺปสงฺกมิตฺวา อิม ปฺเณห ปุจฺเจยฺยนฺ”ติ.

อด โข สภियो ปริพฺพชโก, เยน ราชคหํ, เตน จาริกํ ปกฺกามิ, อนุปฺพพฺเพน
 จาริกญฺจรมาโน, เยน ราชคหํ, เวพฺพนํ กลนฺทกนิวาโป, เยน ภควา, เตนฺปสงฺกมิ,
 อฺปสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธี สมฺโมทิ, สมฺโมทนียํ ถลํ สารณียํ วิตฺติสารถฺวา เอกมนฺตํ นิสิตฺติ,
 เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข สภियो ปริพฺพชโก ภควนฺตํ คาถาย อชฺฌภาสิ :

[๕๑๖] กงฺขี เวจฺจิจฺฉี อากมํ (อติ สภियो)
 ปฺเณห ปุจฺฉิตฺตุ อภิกงฺขมาโน
 เตสนฺตฺกโร ภวาทิ ปฺเณห เม ปุญฺโจ
 อนุปฺพพฺพํ อนุชฺมมํ พุยากรโรหิ เม. (๑)

[๕๑๗] ทฺฐโรโต อากโตสิ สภียาติ (อติ ภควา)
 ปฺเณห ปุจฺฉิตฺตุ อภิกงฺขมาโน
 เตสนฺตฺกโร ภวามิ ปฺเณห เต ปุญฺโจ
 อนุปฺพพฺพํ อนุชฺมมํ พุยากรโรมิ เต. (๒)

[๕๑๘] ปุจฺฉ มํ สภีย ปญฺหํ ยงฺกิลฺลิจิ มนฺสิจฺฉสิ
 ตสฺส ตสฺเสว ปญฺหสฺส อหํ อนุตํ กโรมิ เตติ. (๓)

อด โข สภียสฺส ปรีพฺพาชกสฺส เอตทโหตี “อจฺฉริยํ วัต โภ, อพฺภูตํ วัต โภ, ยํ
 วดาหํ อณฺเณสฺส สมณพฺรหฺมณฺเณสฺส โโอกาสกมฺมตตฺตมฺปี นาลตฺถํ. ตมฺเม อิทํ สมณฺณ
 โคตฺตเมน โโอกาสกมฺมํ กตฺน”ติ อตฺตมโน ปมฺุทิตฺโต อุกฺโข ปีตฺติสฺสมนสฺสชาโต ภกฺวณฺตุ
 ปณฺหํ อปฺจุติ :

- [๕๑๕]   กิปรตฺตินมาหุ ภิกฺขุณฺโณ (อิตฺติ สภีย) (๔)
                           โสสรตฺถํ เกน กถญฺจ ทนฺตมาหุ
                           พฺพุทฺโธติ กถํ ปฺจุจฺจติ
                           ปฺภูโจ เม ภควา พฺยากรโหตี.^๕
- [๕๑๖]   ปชฺเชน กเตน อตฺตนา (สภียาติ ภควา) (๕)
                           ปรีนิพฺพานคโต วิตฺติณฺณกฺโข
                           วิภวญฺจ ภวญฺจ วิปฺปฬาย
                           วฺสูตฺวา ชีณปฺนพฺภโว ส ภิกฺขุ.
- [๕๑๗]   สพฺพตฺถ อฺเปกฺขโก สติมา (๖)
                           น โส หีสฺติ กถฺจฺจิ สพฺพโลเก
                           ติณฺโณ สมฺโณ อนาวีโล
                           อฺสุสฺทา ยสฺส น สนฺติ โสโรโต โส.
- [๕๑๘]   ยสฺสฺสินฺุทฺริยานิ ภาวิตานิ (๗)
                           อชฺฉตฺตํ พหิตฺธา จ สพฺพโลเก
                           นิพฺพิชฺชิมํ ปฺรณฺจ โลกํ
                           กาลํ กงฺขติ ภาวีโต ส ทนฺโต.

^๕อิ. วฺยากรโหตี

เทวมนุสเสสุ กปปีเยสุ
กปปี เนติ ตมาหุ นฺหาคโกติ. (๑๒)

[๕๒๘] อาคูํ น กโรติ กิณฺจ โลก
สพฺพสํโยเค วิสขุช พนฺธนานิ
สพฺพตฺถ น สขุชตี วิปฺปมฺตฺโต
นาโค ตาที ปวฺจฺเจเต ตถตฺตาคี. (๑๓)

อถ โข สกฺกิโย ปริพฺพาชโก ๗เปฯ ภควนฺตํ อุตฺตริํ ปญฺหํ อปฺจฺฉิ :

[๕๒๙] กํ เขตฺตชฺชินํ วทนฺติ พุทฺธา (อิตฺติ สกฺกิโย)
กุสํลํ เกน กถญฺจ ปญฺหิตฺตติ
มุนิ นาม กถํ ปวฺจฺจติ
ปฺภุโจ เม ภควา พุยากรโหี. (๑๔)

[๕๓๐] เขตฺตทานิ วิเจยฺย เกวลานิ (สกฺกิยาตี ภควา)
ทิพฺพ์ มาณุสฺสกถญฺจ พุรหฺมเขตฺตํ
สพฺพเขตฺตมฺมูลพนฺธนา ปมฺตฺโต
เขตฺตชฺชินโน ตาที ปวฺจฺเจเต ตถตฺตา. (๑๕)

[๕๓๑] โกसानิ วิเจยฺย เกวลานิ
ทิพฺพ์ มาณุสฺสกถญฺจ พุรหฺมโกสํ
สพฺพโกสฺมฺมูลพนฺธนา ปมฺตฺโต
กุสโล ตาที ปวฺจฺเจเต ตถตฺตา. (๑๖)

[๕๓๒] ทุภยานิ วิเจยฺย ปญฺจทรานิ
อชฺฉมฺตํ พหิทฺธา จ สุทฺธิปญฺโฆ
กณฺหสุกฺกํ อฺปาตีวตฺโต

- ปณฺฑิตฺ ตาถิ ปวฺจเจเต ตถตฺตา. (๑๗)
- [๕๓๓] อสตณฺจ สตณฺจ ฌตฺวา ฌมมํ
 อชฺฌตฺตํ พหิทฺธา จ สพฺพโลเก
 เทวมนุสฺเสหิ ๑ปฺุชฺโฌ โส^๙
 สงฺกชาตมตฺติจฺจ โส มุนีตฺติ. (๑๘)
- อถ โข สภฺิโย ปรีพฺพชาโข ๑เปฯ ภควนฺตํ อุตฺตริ ปรุหํ อปฺุจฺฉิ :
 [๕๓๔] กิปรตฺตินมาหุ เวทกฺุ (อิตฺติ สภฺิโย)
 อนฺุวิทิตฺ กณฺ กถณฺจ วิริยวาทิ
 อาชานฺิโย กิณฺติ นาม โหติ
 ปฺุญฺโจ เม ภควา พุยาถโรหิ. (๑๙)
- [๕๓๕] เวทานิ วิเจยฺย เกวลาณิ (สภฺิยาติ ภควา)
 สมณานํ ยานิปตฺติ^{๑๐} พุราหุมนานํ
 สพฺพเวทนาสุ วิตฺตราโค
 สพฺพํ เวทมตฺติจฺจ เวทกฺุ โส. (๒๐)
- [๕๓๖] อนฺุวิจฺจ ปปฺลยฺจนามรฺูปํ
 อชฺฌตฺตํ พหิทฺธา จ โรคมฺุถฺ
 สพฺพโรคมฺุถฺพนฺุชฺนา ปมฺุตฺโต
 อนฺุวิทิตฺ ตาถิ ปวฺจเจเต ตถตฺตา. (๒๑)
- [๕๓๗] วิรโต อีชฺ สพฺพปาปเกหิ
 นีรยทุกฺขมตฺติจฺจ วิริยวา โส

^{๙-๑} จ.ม. ปุชฺฉิโย, ปุชฺฉิตฺตปิ ปาโร

^{๑๐} จ.ม. ยานีชฺตฺติ

สพฺพตฺถ น สขฺขตี วิมุตฺตจิตฺโต¹³
 ปฏฺิมา ยสฺส น สนฺติ จรณฺวา โส. (๒๗)

[๕๔๓]   ทฺกฺขเวปกํ ยทตฺถิ กมฺมํ
                   อุทฺธํ อโห ติริยญฺจาปี มขฺเณ
                   ปริพฺพาชยิตฺวา ปริณฺยจาริ
                   มายํ มานมโถปี โลกโกธํ
                   ปริยนฺตมกาสิ นามรूपํ
                   ตํ ปริพฺพาชกมาหุ ปตฺติปตฺตฺนฺติ. (๒๘)

    อด โข สภฺิโย ปริพฺพาชโก ภควโต ภาสิตํ อภินนฺทิตฺวา อนฺุโมทิตฺวา อตฺตมโน
 อุทฺทโค ปมฺุทิตโต ปีติโสมนสฺสชาโต อฏฺุจายาสนา เอกํสํ อุตฺตราสงฺกํ กริตฺวา, เยน ภควา,
 เตนฺลฺขลิมฺุณาเมตฺวา ภควนฺุตํ สมฺมุขา สารูปฺปาหิ คาลาหิ อภิตฺถวิ :

[๕๔๔]   ยานิ จ ตีณิ ยานิ จ สฏฺุธิ
                   สมณฺุปฺปวาทนฺิสฺสิตานิ¹⁴ ฐฺุริปฺลฺล
                   สณฺุทกฺขรสณฺุณนฺิสฺสิตานิ
                   โอสรณานิ วินยฺย โอมตฺมคา. (๒๙)

[๕๔๕]   อนฺุตฺถุสิ ปารฺฐุสิ ทฺกฺขสฺส
                   อรหาสิ (สมฺุมาสมฺุพฺุทฺุโ) จิณฺาสวํ ตํ มลฺล
                   ชฺุติมา มติมา¹⁵ ปหฺุตฺปฺลฺล
                   ทฺกฺขสฺสสนฺุตฺกริ อตาเรสิ มํ. (๓๐)

¹² จ.ม. อาชานาติ

¹³ ส. วิมุตโต

¹⁴ จ. สมณูปวาทสิตานิ

¹⁵ จ.ม. มุติมา

- [๕๔๖] ยี่ เม กงฺขิตมณฺณาสิ วิจิจฺจันฺ มํ ตารยิ
 นโม เต (มุณี) โมนปฺเภสุ ปตฺตปิตฺต
 อชิตาทิจฺจนฺธ^{๑๖} โสรโตสิ. (๑๑)
- [๕๔๗] ยา เม กงฺขา ปฺเร อาสิ ตํ เม พฺยาภาสิ จกฺขุมา
 อทฺธา มุณีสิ สมฺพุทฺโธ นตฺถิ นีวรณา ตว. (๑๒)
- [๕๔๘] อุปายาสา จ เต สพุเพ วิทฺธสุตา วินพิทฺตา
 สีตฺถิโธ ทมปฺตฺโต ธิตฺติมา สจฺจนิกฺกโม. (๑๓)
- [๕๔๙] ตสฺส เต นาคนาคสฺส มหาวีรฺสฺส ภาสโต
 สพุเพ เทวา อนุโมทฺตฺติ อุโภ นารทปฺพุตฺตา. (๑๔)
- [๕๕๐] นโม เต ปฺริสาชณฺณ สเทวกสฺมี โลกสฺมี
 นโม เต ปฺริสฺตฺตม นตฺถิ เต ปฏฺธิปฺคฺคโธ. (๑๕)
- [๕๕๑] ตฺวํ พุทฺโธ ตฺวํ สตฺถา ตฺวํ มาราภิภู มุณี
 ตฺวํ อนุสเย เณตฺวา ตินฺนโณ ตาเรสิ มํ ปชฺ. (๑๖)
- [๕๕๒] อุปฺธิ เต สมตฺถิกฺกนฺตา อาสวา เต ปทาธิตา
 สีโหสิ อนุปาทาโน ปหีนภยเกรโว. (๑๗)
- [๕๕๓] ปุณฺฑริกํ ยถา วคฺค ^{๑๗}โตเย น อุปลิมฺปติ^{๑๗}
 เอวํ ปุณฺณเณ จ ปาเป จ อุภเย ตฺวํ น ทิมฺปสิ
 ปาเท วีร ปสาเรหิ สภฺิโย วนฺทติ สตฺถุโนตฺติ. (๑๘)

อด โข สภฺิโย ปฺริพุพฺพาชโก ภควโต ปาเทสุ สิริสา นิปตฺติตฺวา ภควนฺตํ เอตทโวจ
 “อภิกฺกนฺตํ ภนฺเต, อภิกฺกนฺตํ ภนฺเต, เสยฺยธาปี ภนฺเต นิกฺกฺชฺชิตํ วา อุกฺกฺชฺเชยฺย ปฏฺิจฺจนฺนํ
 วา วิวเรยฺย, มฺพุทฺสฺส วา มคฺคํ อาจิกฺกฺเขยฺย อนุชกาเร วา เตลปชฺโชตํ ฐาเรยฺย ‘จกฺขุมนฺโต รูปานิ
 ทกฺขนฺตี’ติ. เอวเมวํ ภควตา อนนฺกปฺริยาเยน ฐมฺโม ปกาสิโต “เอสาหํ ภควนฺตํ สรณํ กจฺฉามิ
 ฐมฺมณฺจ ภิกฺขุสฺสัณฺณจ, ลภฺยฺยาหํ ภนฺเต ภควโต สนฺตฺติเก ปพุพฺพชฺ, ลภฺยฺยํ อุปลสมฺปทฺน”ติ.

^{๑๖} อชิตาทิจฺจนฺธ

^{๑๗} - ^๒ โตเยน น อุปลิมฺปติ. อ. โตเยน น อุปลิมฺปติ.

ลำดับนั้น สกยปริพาชกเรียนปัญหาเหล่านั้นในสำนักของเทวดานั้น แล้วเข้าไปหา สมณพราหมณ์ทั้งหลายผู้เป็นเจ้าหมู่ เจ้าคณะ เป็นคณาจารย์ มีชื่อเสียง มีเกียรติยศ เป็นเจ้าลัทธิต เป็นผู้ที่คนส่วนมากยกย่องว่าดีเลิศ คือ ปุณณะ กัสสปะ มัคขลิโกสาล อชิตะเกสกัมพล ปกุทธะกัจจานะ สัจจชัยเวลัฏฐบุตร นิครนถ์นาฏบุตร แล้วถามปัญหาเหล่านั้น

ท่านเหล่านั้นถูกถามแล้วไม่สามารถตอบได้ เมื่อตอบไม่ได้ก็แสดงความโกรธ ความขัดเคือง และความไม่พอใจให้ปรากฏออกมา ทั้งยังกลับย้อนถามสกยปริพาชก เสียอีก

ต่อมา สกยปริพาชกมีความคิดดังนี้ว่า ท่านสมณพราหมณ์ทั้งหลาย ผู้เป็นเจ้าหมู่ เจ้าคณะ เป็นคณาจารย์ มีชื่อเสียง มีเกียรติยศ เป็นเจ้าลัทธิต เป็นผู้ที่คนส่วนมากยกย่องว่าดีเลิศ คือ ท่านปุณณะ กัสสปะ ฯลฯ ท่านนิครนถ์ นาฏบุตร ถูกเราถามปัญหาแล้วไม่สามารถตอบได้ เมื่อตอบไม่ได้ก็แสดงความโกรธ ความขัดเคือง และความไม่พอใจให้ปรากฏออกมา ทั้งยังกลับย้อนถามเราในข้อนั้นเสียอีก ถ้าเป็นอย่างนี้ละก็ เราเปลี่ยนเพศเป็นคฤหัสถ์ไปเสพกามเสียดีกว่า

ต่อมา สกยปริพาชกกลับคิดขึ้นได้ว่า พระสมณโคดมนี้ก็เป็นเจ้าหมู่ เจ้าคณะ เป็นคณาจารย์ มีชื่อเสียง มีเกียรติยศ เป็นเจ้าลัทธิต เป็นผู้ที่คนส่วนมากยกย่องว่าดีเลิศเช่นกัน อย่ากระนั้นเลย เราควรเข้าไปหาพระสมณโคดมแล้วถามปัญหาเหล่านี้

แต่แล้ว สกยปริพาชกกลับคิดเช่นนี้ว่า ท่านสมณพราหมณ์ทั้งหลาย ล้วนเป็นผู้เจริญ ทั้งวิยวุฒิและคุณวุฒิ เป็นผู้ใหญ่ ล่วงกาลผ่านวัยมาโดยลำดับ เป็นพระเถระ เป็นรัตตัญญู บุคคล บวชมานาน เป็นเจ้าหมู่ เจ้าคณะ เป็นคณาจารย์ มีชื่อเสียง มีเกียรติยศ เป็นเจ้าลัทธิต เป็นผู้ที่คนส่วนมากยกย่องว่าดีเลิศ คือ ท่านปุณณะ กัสสปะ ฯลฯ ท่านนิครนถ์ นาฏบุตร ท่านเหล่านั้นถูกเราถามปัญหาแล้วก็ยังไม่สามารถตอบได้ เมื่อไม่สามารถตอบได้ ก็ยังแสดงความโกรธ ความขัดเคือง และความไม่พอใจให้ปรากฏออกมา ทั้งยังกลับย้อนถามเราในข้อนั้นเสียอีก พระสมณโคดมถูกเราถามปัญหาเหล่านี้แล้ว จักพยากรณ์ตอบได้อย่างไร เพราะพระสมณโคดม ยังหนุ่มนัก และออกบวชก็ยังไม่นาน

หลังจากนั้น สกยปริพาชกกลับคิดขึ้นได้ว่า เราไม่ควรดูหมิ่น ไม่ควรดูแคลนพระสมณโคดมว่า ยังหนุ่มนัก ความจริง แม้พระสมณโคดมจะยังหนุ่ม แต่ก็เป็นผู้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก อย่ากระนั้นเลย เราควรเข้าไปหาพระสมณโคดมแล้วถามปัญหาเหล่านี้ดีกว่า

ต่อจากนั้น สกยปริพาชกได้ออกเดินทางมุ่งหน้าไปทางกรุงราชคฤห์ เพื่อยจาริกไปโดยลำดับ จนกระทั่งได้เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาค ณ พระเวฬุวัน กลันทกนิวาปสถาน เขตกรุงราชคฤห์ ได้สนทนาปราศรัยกับพระผู้มีพระภาคพอเป็นที่บันเทิงใจ พอเป็นที่ระลึกถึงกันแล้วนั้น ณ ที่สมควร ได้กราบทูลด้วยคาถาว่า

[๕๑๖] ข้าพระองค์มีความเคลือบแคลงสงสัย

มุ่งหวังจะทูลถามปัญหา

พระองค์โปรดตรัสตอบปัญหาที่ข้าพระองค์ทูลถามให้สิ้นสงสัย

โปรดพยากรณ์ปัญหาที่ถูกต้องเหมาะสมไปตามลำดับ

แก่ข้าพระองค์ด้วยเถิด

(พระผู้มีพระภาคตรัสดังนี้)

[๕๑๗] สกยยะ ท่านเดินทางมาไกล มุ่งหวังเพื่อจะถามปัญหา

เราจะกล่าวเฉลยปัญหาที่ท่านถามให้สิ้นสงสัย

เราจะพยากรณ์ปัญหาที่ถูกต้องเหมาะสมไปตามลำดับแก่ท่าน

[๕๑๘] สกยยะ ท่านปรารถนาจะถามปัญหาข้อใดข้อหนึ่งอยู่ในใจ

ก็จงถามมาเถิด

เราจะตอบปัญหานั้น ๆ ให้หมดแก่ท่าน

ทันใดนั้น สกยปริพาชกคิดว่า น่าอัศจรรย์จริง ไม่เคยปรากฏ เราไม่เคยได้โอกาสสักหน่อยในสมณพราหมณ์เหล่าอื่นเลย แต่พระสมณโคดมได้ทรงให้โอกาสนี้แก่เราแล้ว เขาจึงดีใจ เบิกบาน เข้มแข็ง เกิดปีติโสมนัส ได้ทูลถามปัญหากับพระผู้มีพระภาคว่า

[๕๑๙] บุคคลบรรลุนะอะไร บัณฑิตจึงเรียกว่า ภิกษุ

บุคคลปฏิบัติอย่างไร บัณฑิตจึงเรียกว่า ผู้สงบเสงี่ยม

บุคคลปฏิบัติอย่างไร บัณฑิตจึงเรียกว่า ผู้ฝึกตนแล้ว

บุคคลรู้อย่างไร บัณฑิตจึงเรียกว่า พุทธะ

ข้าแต่พระผู้มีพระภาค ข้าพระองค์ทูลถามปัญหาแล้ว

ขอพระองค์โปรดตรัสพยากรณ์ปัญหาที่ทูลถามด้วยเถิด

(พระผู้มีพระภาคตรัสพยากรณ์ด้วยพระคาถาดังนี้)

[๕๒๐] สกยยะ บุคคลใดควรแก่คำชมเชยว่า

เป็นผู้ถึงนิพพานด้วยทางที่ตนทำแล้ว
 ข้ามพ้นความสงสัยได้แล้ว ละความเลื่อมและความเจริญแล้ว
 อยู่จบพรหมจรรย์ ลีลาใหม่แล้ว
 บุคคลนั้น บัณฑิตเรียกว่า ภิกษุ

[๕๒๑] บุคคลผู้วางเฉยในอารมณ์ทั้งปวง มีสติ
 ไม่เบียดเบียนสัตว์ใด ๆ ในโลกทั้งหมด
 เป็นผู้ข้ามโอฆะได้ เป็นผู้สงบ
 มีจิตไม่ขุ่นมัว ไม่มีกิเลสฟุ้งซ่าน
 บุคคลนั้น บัณฑิตเรียกว่า ผู้สงบเสงี่ยม

[๕๒๒] บุคคลใดอบรมอินทรีย์ทั้งหลายได้แล้วในโลกทั้งปวง
 ทั้งภายในและภายนอก รู้ชัดทั้งโลกนี้และโลกหน้า
 รอคอยอยู่แต่เวลาเท่านั้น
 บุคคลนั้นผู้อบรมตนแล้วเช่นนี้
 บัณฑิตเรียกว่า ผู้ฝึกตนแล้ว

[๕๒๓] บุคคลผู้พิจารณาภิเลสเครื่องกำหนดจิตทั้งสิ้น
 รู้ชัดสังสารวัฏทั้ง ๒ ส่วน คือ จุติและอุบัติ
 ปราศจากธุลี ไม่มีกิเลสพอกพูน
 เป็นผู้หมดจด บรรลุภาวะที่สิ้นสุดการเกิด
 บัณฑิตเรียกว่า พุทธะ

ลำดับนั้น สกยปริพาชกชื่นชมยินดีภายิตของพระผู้มีพระภาคแล้ว ดีใจ เบิกบาน
 เข้มแข็ง เกิดปีติโสมนัส ได้ทูลถามปัญหากับพระผู้มีพระภาคต่อไปว่า

[๕๒๔] บุคคลบรรลุอะไร บัณฑิตจึงเรียกว่า พราหมณ์
 บุคคลประพฤติอย่างไร บัณฑิตจึงเรียกว่า สมณะ
 บุคคลปฏิบัติอย่างไร บัณฑิตจึงเรียกว่า ผู้ล้างบาปได้
 บุคคลประพฤติอย่างไร บัณฑิตจึงเรียกว่า นาคะ
 ข้าแต่พระผู้มีพระภาค ข้าพระองค์ทูลถามปัญหาแล้ว
 ขอพระองค์โปรดตรัสพยากรณ์ปัญหาที่ทูลถามด้วยเถิด

(พระผู้มีพระภาคตรัสดังนี้)

[๕๒๕] สกียะ บุคคลผู้ลอบบาปทั้งปวงได้แล้ว

เป็นผู้ปราศจากมลทิน เป็นผู้ประเสริฐ
มีจิตตั้งมั่นด้วยสมาธิ ดำรงตนมั่นคง
ข้ามพ้นสังสารวัฏ เป็นผู้บริสุทธิ์ครบถ้วน
ไม่มีตัณหาและทิฏฐิอาศัย เป็นผู้คงที่
บุคคลนั้นบัณฑิตเรียกว่า พรหมณ์

[๕๒๖] บุคคลผู้สงบ ละบุญและบาปได้

เป็นผู้ปราศจากธุลี รู้โลกนี้และโลกหน้า
ล่วงพ้นชาติและมรณะได้แล้ว
เป็นผู้คงที่ ดำรงตนอยู่เช่นนั้น
บัณฑิตเรียกว่า สมณะ

[๕๒๗] บุคคลผู้ชำระล้างบาปได้ทั้งหมด

ทั้งภายในและภายนอก ในโลกทั้งปวง
ไม่กลับมาสู่กัป ในเทวดาและมนุษย์ผู้ยังท่องเที่ยวอยู่ในกัป๑
บัณฑิตเรียกผู้นั้นว่า ผู้ล้างบาปได้

[๕๒๘] บุคคลผู้ไม่ทำบาปแม้เล็กน้อยในโลก

สลัดสังโยชน์และเครื่องผูกพันได้ทั้งหมด
ไม่ติดข้องอยู่ในกิเลสเครื่องข้องทั้งปวง เป็นผู้หลุดพ้น
เป็นผู้คงที่ ผู้ดำรงตนอยู่เช่นนั้น
บัณฑิตเรียกว่า นาคะ

ลำดับนั้น สกียปริพาชก ฯลฯ ได้ทูลถามปัญหาเกี่ยวกับพระผู้มีพระภาคเป็นข้อ
ต่อไปว่า

[๕๒๙] พระพุทธเจ้าทั้งหลายตรัสเรียกบุคคลเช่นไรว่า ผู้ชนะเขต

ตรัสเรียกบุคคลว่า ผู้ฉลาด ด้วยอาการอย่างไร
อย่างไร จึงตรัสเรียกว่า บัณฑิต
และอย่างไร ตรัสเรียกว่า มุนี

ข้าแต่พระผู้มีพระภาค ข้าพระองค์ทูลถามปัญหาแล้ว
ขอพระองค์โปรดตรัสพยากรณ์ปัญหาที่ทูลถามด้วยเถิด
(พระผู้มีพระภาคตรัสตอบดังนี้)

[๕๓๐] สกฺขิยะ บุคคลพิจารณาเขตทั้งสิ้น

คือ เขตเทวดา เขตมนุษย์ และเขตพรหมแล้ว
ผู้หลุดพ้นจากเครื่องผูกที่เป็นมูลเหตุแห่งเขตทั้งหมด
เป็นผู้คงที่ ดำรงตนอยู่เช่นนั้น
พระพุทธเจ้าทั้งหลายตรัสเรียกว่า ผู้ชนะเขต

[๕๓๑] บุคคลพิจารณากระเปาะฟองทั้งสิ้น

คือ กระเปาะฟองเทวดา กระเปาะฟองมนุษย์
และกระเปาะฟองพรหมแล้ว
ผู้หลุดพ้นจากเครื่องผูกที่เป็นมูลเหตุแห่งกระเปาะฟองทั้งหมด
เป็นผู้คงที่ ดำรงตนอยู่เช่นนั้น
พระพุทธเจ้าทั้งหลายตรัสเรียกว่า ผู้ฉลาด

[๕๓๒] บุคคลพิจารณาอายตนะทั้ง ๒ ประการ

คือ อายตนะทั้งภายในและภายนอกแล้ว
มีปัญญาบริสุทธฺิ ก้าวพ้นกรรมดำและกรรมขาวได้แล้ว
เป็นผู้คงที่ ผู้ดำรงตนอยู่เช่นนั้น
พระพุทธเจ้าทั้งหลายตรัสเรียกว่า บัณฑิต

[๕๓๓] บุคคลรู้ธรรมทั้งของอสังขและสังข

ทั้งภายในและภายนอกในโลกทั้งปวง
ล่วงพ้นกิเลสเครื่องข้องและตัดหาความสุขได้แล้ว
ควรได้รับความเคารพบูชาจากเทวดาและมนุษย์
บุคคลนั้น พระพุทธเจ้าทั้งหลายตรัสเรียกว่า มุนี

ลำดับนั้น สกฺขิปริพาชก ฯลฯ ได้ทูลถามปัญหากับพระผู้มีพระภาคเป็นข้อ ต่อไปว่า

[๕๓๔] บุคคลบรรลุอะไร บัณฑิตจึงเรียกว่า ผู้จบเวท

บุคคลปฏิบัติอย่างไร บัณฑิตจึงเรียกว่า ผู้รู้ตาม

บุคคลประพาศิตนอย่างไร บัณฑิตจึงเรียกว่า ผู้มีความเพียร
 และบุคคลตัดอะไรได้ บัณฑิตจึงเรียกว่า บุรุษอาชาไนย
 ข้าแต่พระผู้มีพระภาค ข้าพระองค์ทูลถามปัญหาแล้ว
 ขอพระองค์โปรดตรัสพยากรณ์ปัญหาที่ทูลถามด้วยเถิด
 (พระผู้มีพระภาคตรัสตอบดังนี้)

[๕๑๕] สกียะ บุคคลเลือกเฟ้นเวททั้งสิ้น

ของสมณพราหมณ์ทั้งหลายที่มีอยู่
 ปราศจากราคะในเวทนาทั้งปวง
 ก้าวล่วงเวททั้งปวงได้แล้ว
 บุคคลนั้น บัณฑิตเรียกว่า ผู้จบเวท

[๕๑๖] บุคคลพิจารณารู้เท่าทันกิเลสเครื่องเนิ่นช้า

และนามรูปภายในตน
 และกิเลสอันเป็นมูลเหตุแห่งโรคในภายนอก
 เป็นผู้หลุดพ้นจากเครื่องผูกอันเป็นมูลเหตุแห่งโรคทั้งปวง
 เป็นผู้คงที่ ดำรงตนอยู่เช่นนั้น
 บัณฑิตเรียกว่า ผู้รู้ตาม

[๕๑๗] ในโลกนี้ บุคคลผู้งดเว้นบาปทั้งหมด

ล่วงพ้นทุกข์ในนรก มีความเพียร
 เป็นผู้คงที่ ดำรงตนอยู่เช่นนั้น
 บัณฑิตเรียกว่า ผู้มีความเพียร
 มีความมุ่งมั่น เป็นนักปราชญ์

[๕๑๘] บุคคลตัดเครื่องผูกอันเป็นมูลเหตุแห่งกิเลสเครื่องข้อง

ทั้งภายในและภายนอกได้แล้ว
 เป็นผู้หลุดพ้นจากเครื่องผูก
 อันเป็นมูลเหตุแห่งกิเลสเครื่องข้องทั้งปวง
 เป็นผู้คงที่ ดำรงตนอยู่เช่นนั้น
 บัณฑิตเรียกว่า บุรุษอาชาไนย

ลำดับนั้น สกยปริพาชก ฯลฯ ได้ทูลถามปัญหากับพระผู้มีพระภาคเป็นข้อ ต่อไปว่า

[๕๓๘] บุคคลบรรลู่อะไร บัณฑิตจึงเรียกว่า ผู้มีสุตะ

บัณฑิตเรียกบุคคลว่า อริยะ ด้วยอาการอย่างไร

บุคคลประพฤติดังไร บัณฑิตจึงเรียกว่า ผู้มีจรณะ

และบุคคลปฏิบัติอย่างไร บัณฑิตจึงเรียกว่า ปริพาชก

ข้าแต่พระผู้มีพระภาค ข้าพระองค์ทูลถามแล้ว

ขอพระองค์โปรดตรัสพยากรณ์ปัญหาที่ทูลถามด้วยเถิด

(พระผู้มีพระภาคตรัสตอบดังนี้)

[๕๔๐] สกยยะ บุคคลผู้สดับแล้ว รู้ยิ่งธรรมทั้งปวง

ครอบงำธรรมทั้งที่มีโทษและไม่มีโทษต่าง ๆ มีอยู่ในโลกได้

หมดความสงสัย มีจิตหลุดพ้น

ไม่มีความทุกข์ในธรรมทั้งปวง

บัณฑิตเรียกว่า ผู้มีสุตะ

[๕๔๑] บุคคลผู้มีปัญญา ตัดอาลัยและอาสวะได้แล้ว

ไม่ถือกำเนิดเกิดในภพอื่น

ละสัญญา ๓ อย่าง และละเปือกตมคือกามได้

ไม่กลับมาสู่ภพอีก

บัณฑิตเรียกว่า อริยะ

[๕๔๒] ในศาสนานี้ บุคคลผู้บรรลู่ธรรมที่ควรบรรลู่เพราะจรณะ

เป็นผู้ฉลาด รู้ธรรมได้ในกาลทุกเมื่อ

ไม่ข้องอยู่ในธรรมทั้งปวง

มีจิตหลุดพ้นแล้ว ไม่มีปฏิฆะ

บัณฑิตเรียกว่า ผู้มีจรณะ

[๕๔๓] บุคคลผู้กำจัดธรรมที่มีทุกข์เป็นวิบากซึ่งมีอยู่

ทั้งที่เป็นอดีต อนาคต และปัจจุบันได้แล้ว

ประพฤตินอยู่ด้วยปัญญาพิจารณา

และละมายา มานะ โลภะ และ โภชะ ได้หมดสิ้น

ทำนามรูปให้สิ้นสุดลงได้

บัณฑิตเรียกว่า ปริพาชก

ผู้บรรลุลหรรณที่ควรบรรลุล

ลำดับนั้น สกยปริพาชกขึ้นชมยินดีภษิตของพระผู้มีพระภาคแล้ว ดิใจ เบิกบาน
 แหม่มชื่น เกิดปีติโสมนัส ลุกจากที่นั่ง ทำผ้าเวียงบ่าข้างหนึ่ง ประคองอัญชลีไปทางที่พระ
 ผู้มีพระภาคประทับ แล้วได้สดุดีพระผู้มีพระภาคด้วยคาถาที่เหมาะสม เฉพาะพระพักตร์ว่า

[๕๔๔] ข้าแต่พระผู้มีพระภาค ผู้มีปัญญาคุณแผ่นดิน

พระองค์ทรงกำจัดมิจฉาทิฎฐิ ๓ และมิจฉาทิฎฐิ ๖๐

ที่อาศัยคัมภีร์เป็นหลักการของพวกสมณะลัทธิอื่น

ซึ่งอาศัยอักษรสื่อความหมาย และสัญญาที่วิปริต

ทรงก้าวพ้นความมืดคือโสมะได้แล้ว

[๕๔๕] พระองค์ทรงเป็นผู้ถึงที่สุดแห่งทุกข์ เป็นผู้ถึงฝั่ง

ทรงเป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า

ข้าพระองค์ตระหนักในพระองค์ว่า มีอาสวะสิ้นแล้ว

พระองค์ทรงมีความรุ่งเรือง มีความรู้ มีปัญญามาก

ได้ทรงแนะนำข้าพระองค์ผู้ทำที่สุดทุกข์ให้ข้ามได้แล้ว

[๕๔๖] เพราะพระองค์ได้ทรงทราบปัญหาที่ข้าพระองค์สงสัย

ทรงช่วยให้ข้าพระองค์ข้ามพ้นความลังเลใจ

ข้าแต่พระองค์ผู้เป็นพระมุณี

ผู้ทรงบรรลุลหรรณที่ควรบรรลุลในแนวทางของมุณี

ไม่มีกิเลสฝั่งแน่นพระทัย

ทรงเป็นเผ่าพันธุ์แห่งพระอาทิตย์

ข้าพระองค์ขอนอบน้อมพระองค์ผู้ทรงสงบเสงี่ยมอย่างยิ่ง

[๕๔๗] พระองค์ผู้มีพระจักขุ ได้ทรงพยากรณ์ปัญหาข้อสงสัย

ที่เคยมีมาก่อนของข้าพระองค์จนหมดสิ้นแล้ว

พระองค์ไม่มีนิรวณ จึงนับว่าเป็นพระมุณี

ผู้ตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์เองแน่แท้

- [๕๔๘] อนึ่ง ความคับแค้นใจทั้งหมด
 พระองค์ทรงกำจัดตัดถอนได้แล้ว
 พระองค์จึงมีพระทัยเยือกเย็น
 มีการอบรมตนถึงที่สุดแล้ว มีพระปัญญาทรงจำมั่นคง
 มีความบากบั่นในสัจจะเป็นนิรันดร์
- [๕๔๙] เทวดาทั้ง ๒ พวกที่อาศัยอยู่ ณ นารทบรรพตทั้งหมด
 พากันชื่นชมอนุโมทนาพระองค์ผู้ประเสริฐ
 ยิ่งใหญ่ในหมู่คนผู้ประเสริฐ ผู้ทรงมีความเพียรยิ่งใหญ
 ทรงแสดงพระธรรมเทศนาอยู่
- [๕๕๐] ข้าแต่พระองค์ผู้เป็นบุรุษอาชาไนย
 ข้าพระองค์ขอนอบน้อมพระองค์
 ข้าแต่พระองค์ผู้เป็นบุรุษสูงสุด
 ข้าพระองค์ขอนอบน้อมพระองค์
 ไม่มีผู้ใดเลยที่จะทรงคุณเสมอด้วยพระองค์
 ในโลกนี้พร้อมทั้งเทวโลก
- [๕๕๑] พระองค์ทรงเป็นสัพพัญญูพุทธเจ้า
 เป็นพระศาสดา เป็นพระมุณีครอบงำมารได้
 ทรงตัดอนุสัยกิเลสได้ ทรงข้ามห้วงน้ำใหญ่คือสงสารได้แล้ว
 ยังทรงช่วยหมู่สัตว์นี้ให้ข้ามตามไปได้ด้วย
- [๕๕๒] พระองค์ทรงล่วงพ้นอุปธิกิเลสได้
 ทำลายอาสวะได้แล้ว ไม่มีอุปาทาน (ความถือมั่น)
 ละความหวาดกลัวภัยได้ เหมือนพญาราชสีห์ไม่กลัวต่อหมู่เนื้อ๑
- [๕๕๓] พระองค์ไม่ทรงติดอยู่ในบุญและบาปทั้งสอง
 เหมือนดอกบัวขาวที่สวยงามไม่ติดอยู่ในน้ำ
 ข้าแต่พระองค์ผู้มีความเพียร
 ขอพระองค์โปรดเหยียดพระบาทออกมาเถิด
 สภิกษะจะขอถวายอภิวัตพระยุคလာทของพระศาสดา

ลำดับนั้น สกียปริพาชกหมอบลงแทบพระบาทของพระผู้มีพระภาคด้วยเศียรเกล้าแล้ว ได้กราบทูลดังนี้ว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พระภายิตของพระองค์ชัดเจนไพเราะยิ่งนัก ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พระภายิตของพระองค์ชัดเจนไพเราะยิ่งนัก พระผู้มีพระภาคทรงประกาศธรรมอย่างแจ่มแจ้งโดยประการต่าง ๆ เปรียบเหมือนบุคคลหงายของที่คว่ำ เปิดของที่ปิด บอกทางแก่ผู้หลงทาง หรือตามประทีปในที่มืด โดยตั้งใจว่า คนมีตาดีจักเห็นรูปได้ ข้าพระองค์นี้ขอถึงพระผู้มีพระภาค พร้อมทั้งพระธรรมและภิกษุสงฆ์เป็นสรณะ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์พึงได้บรรพชาอุปสมบทในสำนักของพระผู้มีพระภาคเถิด

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า สกียะ ผู้เคยเป็นอัญเดียรถีย์มาก่อน หวังจะบรรพชาอุปสมบทในธรรมวินัยนี้ จะต้องอยู่ปริวาสเป็นเวลา ๔ เดือน เมื่อครบ ๔ เดือนแล้ว ภิกษุทั้งหลายพอใจจึงจะบรรพชาอุปสมบทให้เป็นภิกษุ แต่ในเรื่องการอยู่ปริวาสนี้ เรากัทราบความแตกต่างของแต่ละบุคคล

สกียปริพาชกกราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ถ้าผู้เคยเป็นอัญเดียรถีย์มาก่อน หวังจะบรรพชาอุปสมบทในธรรมวินัยนี้ จะต้องอยู่ปริวาสเป็นเวลา ๔ เดือน เมื่อครบ ๔ เดือนแล้ว ภิกษุทั้งหลายพอใจจึงจะบรรพชาอุปสมบทให้เป็นภิกษุ ข้าพระองค์ก็จะขออยู่ปริวาสเป็นเวลา ๔ ปี เมื่อครบ ๔ ปี หากภิกษุทั้งหลายพอใจก็ขอโปรดบรรพชาอุปสมบทให้ข้าพระองค์เป็นภิกษุด้วยเถิด

ลำดับนั้น สกียปริพาชกก็ได้รับการบรรพชาอุปสมบทในสำนักพระผู้มีพระภาค เมื่อท่านพระสกียะอุปสมบทได้ไม่นาน ก็จากไปอยู่ผู้เดียว ไม่ประมาณ มีความเพียร อุทิศกายและใจ ไม่นานนักก็ทำให้แจ้งซึ่งประโยชน์ยอดเยี่ยมอันเป็นที่สุดแห่งพรหมจรรย์ที่กุลบุตรทั้งหลายผู้ออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิตโดยชอบต้องการ ด้วยปัญญาอันยิ่งเอง เข้าถึงอยู่ในปัจจุบัน รู้ชัดว่า ชาติสิ้นแล้ว อยู่จบพรหมจรรย์แล้ว ทำกิจที่ควรทำเสร็จแล้ว ไม่มีกิจอื่นเพื่อความเป็นอย่างนี้อีกต่อไป

จึงเป็นอันว่า ท่านพระสกียะได้เป็นพระอรหันต์องค์หนึ่ง ในบรรดาพระอรหันต์ทั้งหลาย

สกียสูตรที่ ๖ จบ
